

В.П. Швидкий (Київ)

**КРУГЛИЙ СТИЛ «ГОЛОД 1946–1947 рр.: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД ІСТОРИКІВ
(ДО 60-РІЧЧЯ ТРАГЕДІЇ)»**

У 2007 р. виповнилося 60 років трагічної сторінки історії України – післявоєнного голодомору, пік якого припав на весну 1947 р. За цей незначний з точки зору історії відтинок часу народна пам'ять ще зберегла свідчення очевидців трагедії, а разом із тим для української історичної науки вистачило достатньо часу, аби сформувалася ціла пошуково-дослідницька школа, згуртувалася когорта визнаних фахівців, громадських діячів, які визначили для себе пріоритетною цю тематику. На жаль, частина сучасного політичного істеблішменту раз у раз використовує цю подію, аби, повертаючи громадський інтерес, цинічно оголосити про своє ставлення до неї, нав'язати соціуму свою трактовку, своє суб'єктивне бачення проблеми. Їй відбувається це все в формі (чи задля) поширення нерідко безглузвих роздумувань та дилетантських дискусій навколо цієї трагічної дати. І лише історики-науковці й фахівці, узагальнюючи напрацьований та апробований досвід, можуть дати професійну оцінку тих трагічних подій.

Учені вже не раз на своїх зібраннях обговорювали цю проблему. На цей раз Інститут історії України НАНУ спільно з Асоціацією дослідників голодоморів в Україні ініціювали зібрання 22 березня 2007 р. Всеукраїнського «круглого столу» «Голод 1946–1947 рр.: ретроспективний погляд істориків (До 60-річчя трагедії)». На обговорення було винесено такі блоки проблем, як «Сучасні візії вітчизняної історіографії», «Трагедія в оцінках радянських істориків», «Голод в Україні очима української діаспори», «Міжнародна спільнота про події в Україні», «Свідчення очевидців – виклик владі», «Рефлексії радянської влади: офіційний погляд», «Регіональні особливості трагедії». У вступному слові директора Інституту історії України НАН України, академіка НАНУ В.А.Смолія, виступах ведучих «круглого столу» – члена-кореспондента НАНУ В.М.Даниленка («Передумови голоду 1946–1947 рр.») і народного депутата України, Героя України, Голови асоціації дослідників голодоморів в Україні Л.Г.Лук'яненка («Голод 1946–1947 рр. як продовження геноциду й антиукраїнської політики влади») було окреслено найважливіші досягнення у вивченні теми та визначено головні наукові й політичні аспекти сучасного рівня знань про перебіг трагедії.

У «круглому столі» взяли участь провідні вчені, викладачі вищої школи, як-то: академік НАНУ, директор Інституту літератури НАН України М.Г.Жулинський («Голод 1946–1947 рр.: відлуння в суспільних настроях і літературі»), голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка П.М.Мовчан («Невідома сторінка новітньої української історії: що ми знаємо про голод 1946–1947 рр. в Україні?»), столичні науковці д.і.н. В.І.Марочко («Конвенція 1948 р. та українські голодомори ХХ ст. в УРСР»), д.і.н., проф. В.І.Сергійчук («Допомога населення Західної України голодуючим східних областей як відвернення нової страшної трагедії»), к.і.н. О.Г.Бажан («Документи про голод 1946–1947 рр. в Центральному державному архіві громадських об'єднань України»), к.і.н. О.М.Веселова («До питання історіографії голоду 1946–1947 рр. в Україні»), к.і.н. Л.В.Ковпак («Голод 1946–1947 рр.: влада і людина»), к.і.н. Р.Ю.Подкур («Голод 1946–1947 рр. в Україні: вініницький вимір»), д.і.н. П.П.Панченко («Регіональний аспект голоду 1946–1947 рр. в Україні в контексті наукових осмислень часів радянської держави»), ст. викладач Л.В.Пилипенко («Дитячі будинки в Україні в умовах голоду 1946–1947 рр.»). Слід відзначити, що у цьому заході взяли участь науковці з багатьох провідних вузів країни, зокрема Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка (к.і.н., доц. кафедри історії та археології України Т.П.Демченко «Спогади очевидців як джерело до вивчення голоду 1946–1947 рр. на Чернігівщині»), Він-

ницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського (к.і.н., доц., зав. кафедри історії України *І.М.Романюк* «Голод 1946–1947 рр. на Вінниччині»; к.і.н., доц. кафедри політології *Ю.О.Ніколаєць* «Голод 1946–1947 рр. у працях вітчизняних дослідників»), Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького (к.і.н., доц. кафедри історії та етнології України *Ю.П.Прияжнюк* «Колізії у взаєминах селян із владою в роки голоду 1946–1947 рр.»), Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Короленка (к.і.н., доц. кафедри історії України *О.П.Єрмак* «Стан дослідження голоду 1946–1947 рр. на Полтавщині»), Дніпропетровського національного університету (к.і.н., доц. кафедри історії України *О.Ф.Нікілєв* «До причин голоду 1946–1947 рр. в Україні (на матеріалах Дніпропетровщини)», Одеського національного університету ім. І.Мечникова (д.і.н., проф., директор Миколаївського навчально-наукового інституту *М.М.Шитюк* «Причини голоду 1946–1947 рр. в південному регіоні України»), Волинського державного університету ім. Лесі Українки (Луцьк) (к.і.н., доц. кафедри новітньої історії України *О.Н.Гаврилюк* «Трагедія голоду 1946–1947 рр. очима мешканців Західної Волині»), Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича (к.і.н., доц. кафедри нового і новітнього часу *В.Ф.Холодницький* «Буковинський край в умовах повоєнного голоду»), Миколаївського державного університету ім. В.Сухомлинського (пошукач кафедри історії України *К.Є.Горбуров* «Наслідки голоду 1946–1947 рр. в південному регіоні УРСР». Також взяв участь у дискусії і виступив письменник, член Асоціації дослідників голодоморів в Україні *П.Л.Ящук* (Хмельниччина) («Паралелі подій голоду 1946–1947 рр. в Україні з іншими голодами та голокостом»).

Доповідачі не обмежувалися раніше визначеними тематичними рамками. Вони висунули нові теми для обговорення, визначили майбутні напрямки відповідних історичних досліджень. Відрадною став той факт, що серед присутніх значну частину становила студентська молодь – потенційні продовжувачі вже існуючих фундаментальних наукових розробок, а головне – майбутні незаангажовані дослідники цієї складної та багатогранної проблеми. Матеріали виступів і дискусії будуть видані в спеціальному випуску збірника «Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика» (випуск 12), який готується до друку у відділі історії України другої половини ХХ ст. Інституту історії України НАНУ.